

Ivan Tavčar

IZZA KONGRESA

Založba Bird Publisher, 2011

Naslov izvirnika:

Izza kongresa

Ivan Tavčar

Ivan Tavčar, 1905

Copyright © Bird Publisher, 2011

Založba:

Bird Publisher

DP, založništvo, d. o. o., Levčeva ulica 13, 1234 Mengeš

Telefon: +386 (1) 723 78 28

E-pošta: info@bird-publisher.com

www.bird-publisher.com

Urednik: Damjan Plut

Oblikovanje: Grafiza

PDF in e-knjiga narejena: junija 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-311.6

TAVČAR, Ivan, 1851-1923

Izza kongresa [Elektronski vir] / Ivan Tavčar. - El. knjiga. -

Mengeš : Bird Publisher, 2011

Način dostopa (URL): <http://www.bird-publisher.com/>

ISBN 978-961-279-037-0 (pdf)

ISBN 978-961-279-038-7 (mobi)

ISBN 978-961-279-039-4 (ePUB)

257115392

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam.
Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod te e-knjige vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili.
Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

1. poglavje.....	6
2. poglavje.....	14
3. poglavje.....	22
4. poglavje.....	33
5. poglavje.....	42
6. poglavje.....	52
7. poglavje.....	60
8. poglavje.....	68
9. poglavje.....	76
10. poglavje.....	87
11. poglavje.....	100
12. poglavje.....	113
13. poglavje.....	128
14. poglavje.....	140
15. poglavje.....	150
16. poglavje.....	171
Konec	185

1. poglavje

Das denkwürdige Jahr, in welchem die Huld und Gnade des allgütigsten Monarchen die grössten Staatsmänner dieses Jahrhunderts und in den wichtigsten Staatsangelegenheiten in Laibach versammelte, steht in den Jahrbüchern Krains einzig und alles Wichtige der Vergangenheit überbietend da.

Henrik Costa, Tagebuch, geführt während des Congresses 1821

V noči od prvega do drugega julija 1820. leta so imeli v Noli majhno revolto, kakršne so bile v tistih dobah v kraljestvu obeh Sicilij na dnevnem redu. Del polka »Bourbon«, ki je bil nastanjen v omenjenem mestecu, je razvil trobojni prapor – ta prekleti znak karbonarske sekte, ki je po mnenju uradnih listov svete alianse okuževala celo Italijo – ter zahteval, da se podeli kraljestvu obeh Sicilij konstitucija po vzorcu ustave, ki je tiste čase veljala na Španskem. Stari in onemogli Ferdinand, ki je lenaril v tistih dneh na prestolu v Neaplju ter iskal tolažbe v objemih vojvodinje Floridije Partananske, nekako tako, kakor jo je iskal stari kralj David v objemih moabitske deklice, je odposlal nekaj posadke iz prestolnega svojega mesta, da bi ukrotila dezertarje v Noli. Kakor pa je bila v kraljestvu obeh Sicilij starodavna navada, je pehota, ki je prišla krotit, prestopila v tabor upornikov ter se pobratila z burbonskimi jezdecimi. Takoj, ko se je to v Neaplju izvedelo, je revoltiralo – zopet po stari navadi – par polkov ter se izreklo za burbonske konjike in za konstitucijo. Kaj je hotel storiti Ferdinand, kralj obeh Sicilij?

Posebno, ker je bila javna tajnost, da prestolonaslednik, vojvoda kalabreški, simpatizira z uporniki! Ferdinand je torej dal svoji kraljevini novo ustavo in nanjo slovesno prisegel. Pri vsem tem pa se je njega veličanstvo, kakor zatrjuje Friderik vitez Gentz, popolnoma zavedalo, kako nespametno in predrzno je bilo zahtevanje, da naj se temelj novi državni ustavi ustvari tekom osmih dni.

Nato je prešinel strah staro Evropo. Groza je prešinila diplomatom vse kosti, sveta aliansa pa je dobila epileptične napade. Kabineti so se združili na kongresu v Opavi. Ministri in ministrčki so se posvetovali in napenjali svoje glavice, kako bi napravili, da bi sonce svobode, ki je na jugu skušalo izmed oblakov prodreti, še nadalje obtičalo v temi, v kateri se je potentatom, prelatom in birokratom tako izvrstno godilo.

Ta čas so ljubljanski meščanje v miru pili svoje pivo, pušili svoj tobak, in da niso včasih med sabo malo poprešustvovali, bi lojalnega mesta ne bila razburjala prav nobena reč. V drugem pa so bili ti meščanje zvesto vdani svojemu vladarju, svojemu škofu in svojemu guvernerju! Samo ob sebi se ume, da se jim niti sanjalo ni, da bode trobojnica, katero so burbonski kavaleristi v Noli nad sabo vihteli, metala tako dolgo senco, da bode le-ta segala tudi do neznatne tedanje bele Ljubljane! Kvečjemu so zvečer, sedeč pri okroglih mizah, bodisi pri »Divjem možu« na Mestnem

trgu ali pri »Belem konjiču« v Glediških ulicah, z nekakim svetim trepetom poslušali upokoje-nega uradnika, ko jim je iz uradne »Ljubljančanke« (ki se je že tedaj imenovala »Laibacher Zeitung« ter jo je v potu svojega obraza izdajal in urejal gospod Ignacij Alojzij pl. Kleinmayr) tolmačil, kako ostudno in nevhaležno so se vedli Napolitanci nasproti svojemu kralju, ki jih je vendar tako očetovsko ljubil in v svoje kraljevsko srce zaklepal. Da so bili vsi meščanje, kakor pri »Divjem možu«, tako pri »Belem konjiču«, soglasnega mnenja, da bi bilo najpravičnejše, če bi generala Pepeta in druge napolitanske despote za pete na drevesa, obesili tega pač ni bilo treba posebej naglašati. Potem pa, ko so prišli domov, so v hipu pozabili debelega kralja Ferdinanda in obeh njegovih kraljestev ter so mirno zaspali, vprav kakor bi Nola tičala kje v Južni Ameriki, kjer se je vojaštvo tudi vsak dan puntalo. In ti lojalni meščanje so trdno spali, ker jih niso nadlegovale hude sanje, da jim bode predpust v letu 1821 povzročil kaj več stroškov nego navadni predpusti prejšnjih let. In ženice so istotako mirno spale, in bi brez dvojbe ne bile, da so vnaprej vedele, koliko novih svilnatih oblek se bode v bodočem predpustu po Ljubljani našivalo.

Nikomer ni prišlo na misel, da bode trobojnica, vihrajoča na burbonskimi konjiki v Noli, raznemirila našo Ljubljano, kakor ni bila prej raznemirjena celo stoletje! Naenkrat je bilo neznatno mesto prenapolnjeno in ni je bilo boljše rodbine, da ne bi imela tujega gosta. Prišli so ti tuji gosti v tolpah, prinesli so s sabo denarja, prinesli so s sabo svoje šege, prinesli s sabo bleska in razkošja, kakor ga starodavni grad do tedaj še ni gledal, z eno besedo: prinesli so s sabo ljubljanski kongres.

Kongres v Ljubljani! Oči vsega olikanega sveta so se obračale leta 1821 v naše glavno mesto, a dandanes pri nas ljudstvo skoraj ne ve, da se je takrat v Ljubljani odločevala usoda Evrope. Ali če danes vprašaš meščana, ti o kongresu ničesar povedati ne ve, niti toliko ne, kolikor o turških vojskah! Da ni Kongresnega trga in male kongresne ute v Mestnem logu, bi dandanes v Ljubljani nič ne pričevalo o tem, kar se je leta 1821 pri nas godilo! In kako se je lice mesta od tedaj izpremenilo! Izginile so predvsem slamnate strehe, katerih je bilo še obilo ob času kongresa; izginile so tudi bogate rodbine, in le pičlo število jih je, ki so sedaj še lastniki hiš, katerih gospodarji so bili predniki enakega imena leta 1821. Izginili so tedanji veljaki, in imena, katera so bila takrat merodajna v belem našem mestu, so nepoznana: odnesel jih je piš časa in največkrat se niti ne ve, kje da so pokopani ti ljubljanski patriciji. Vse je izginilo iz spomina ljubljanske sedanjosti, in skoraj bi človeka oblila rdečica, da se še ni zastavilo slovensko pero, ki bi skušalo popisati sijajne tiste dni, ko je bila Ljubljana taborišče vladarjev sveta in deležna bleska, ki so ga s sabo nosili absolutni in vsemogočni potentatje tistih časov!

Da bode naša pripoved bolj umljiva, je treba obnoviti nekaj zgodovinskih reminiscenc, treba je predvsem razložiti, kako je prišlo do kongresa v Ljubljani.

Ko je bruhnila vstaja v kraljestvu obeh Sicilij, se je sešel kongres v Opavi. »Visoki zvezani suvereni« so se takoj načeloma izrekli, da je po blazni sekti zasnovana in po nezvestih vojaki izvedena revolucija, kakor tudi iz nje izhajajoči prevrat postavnih razmer, na katerih mesto je stopila gola anarhija, v nasprotju z načeli, katera so visoki vladarji že tolikrat in glasno objavili, to je z načeli reda, pravice, npravnosti in sploh prave blaginje narodov. Istotako so »zvezani monarhi« soglasno bili mnenja, da je revolucija v Neaplju nevarna javni varnosti v drugi Italiji in z vzdrževanjem miru po Evropi nezdržljiva. Sklenili so torej, da je vse, kar se je na Neapeljskem pripetilo, treba zopet odstraniti, če ne izlepa, pa izgrda. Da bi bilo vse čedneje videti, so visoki vladarji po »zrelem« posvetovanju v Neaplju, in sicer pri njega veličanstvu kralju obeh Sicilij napravili korak, ki je bil nemalo sposoben, odstraniti vsak dvom o mišljenju in namenih združenih dvorov. Skratka, zvezani monarhi so hoteli imeti na svoji strani kralja Ferdinanda, ki naj bi s svojim imenom zakrival silo, katera se je nameravala uporabiti. Zategadelj je pisal dne 20. novembra 1820. leta cesar Franc svojemu gospodu bratu in jako čislannemu tastu v Neapelj posebno pismo,

v katerem je poudarjal, da bi se združeni vladarji čutili srečne, ko bi ob sodelovanju z njega veličanstvom mogli izpolniti dolžnosti, naložene jim po sveti aliansi. »V ta namen predlagamo Vašemu veličanstvu, z nami se sestati v mestu Ljubljani. Vaša navzočnost, sire, pospeši tako potrebno sprijaznjenje.«

S tem je bil zasnovan ljubljanski kongres.

Kralju Ferdinandu ni preostajalo drugega nego priti, ker se mu je pismo pisalo pod geslom: hočeš ali nočeš, priti moraš!

In res je prišel! Poprej pa je svojega »gospoda brata in jako čislanega zeta« prav iskreno zahvalil na povabilu, v katerem je napolitansko veličanstvo opazilo »novo dobroto božje previdnosti, ki mu je odprla pot do sodelovanja pri delu, katero bode ime svetih zaveznikov oslavilo pri najpoznejših rodovih«.

V pričetku leta 1821 se je usulo vse, kar je bilo v zvezi s kongresom, v Ljubljano. V tolpah so prihajali gostje, da je od njih po mestu kar vse mrgolelo. Današnja generacija nima pojma o tem, kako je bilo ljubljansko meščanstvo tedaj zadovoljno in navdušeno. In kako tudi ne? Celih pet mesecev so na to meščanstvo različni dvori, različni ministri, različni poslanci tako rekoč iz škafa zlato usipali! Neki zanesljiv svedok iz tiste dobe opozarja z vidnim ponosom, da so gospodje kongresniki samo za meseca januarja za stanovanja plačali skoraj 70.000 gld.! Vzlic temu je vladal povsod najlepši red. Tudi stanovanj ni primanjkovalo, in kar je največje čudo: cena živil vso kongresno dobo ni prav nič poskočila. Kaj bi se pač danes v tem pogledu zgodilo, če bi zašel kak kongrešček v Ljubljano? To bi nas brili mesarji, mokaarji, peki in vsi drugi prodajalci!

Eden prvih je dospel prvak tedanjih diplomatov: Klemens Vencel Lotar Metternich-Winneburg. Stal je takrat na vrhuncu svoje slave, pa tudi na vrhuncu svoje izredne domišljije. Najbrže je ravno v tistih časih pisal v svoj dnevnik sam o sebi takole: »Jaz sem moralna moč v Nemčiji in najbrže tudi v Evropi, moč, po kateri nastane velika praznota, kadar izgine! Čemu naj bom med toliko milijoni ljudi ravno jaz tisti, ki naj povsod tam misli, kjer drugi ničesar ne mislijo, ki naj dela, kjer drugi ničesar ne delajo, ki naj piše, kjer drugi pisati ne umejo!«

Svojo ljubo osebnost je torej takratni avstrijski »državni in konferenčni minister« visoko spoštoval in čutil se je kot sonce, okrog katerega se je imel sukati kongres. In kongres se je v resnici sukal okrog tega sonca! V Ljubljano se je pripeljal dne 4. januarja ob petih zvečer. Ž njim je prišlo osem voz, štirje vozovi s knezovo prtljago pa so bili dospeli že 29. decembra. Stanovanje je dobil v baron Zoisovi hiši, št. 174 na Bregu. O tem piše v svojih memoarih: »S stanovanjem sem še precej zadovoljen. Imam dobro pisalno sobo, dobro spalnico in »enfilado sprejemnih sob.« Da je bil knez Klemens Vencel Lotar leta 1821 še jako lep mož, da je, kar se tiče ženstva, rad uhajal čez plotove svojega zakona, je itak znano! Med vsemi kongresniki mu v tem pogledu ni bilo vrstnika; car Aleksander je seveda izvzet!

Na dan svetih treh kraljev, 6. januarja, ob dveh popoldne je došel cesar Franc s svojo soprogo Karolino – »der allgeliebten Landesmutter«. Cesarska dvojica je došla kar najbolj zdrava. Nje prihoda so se ljubljanski meščanje splošno veselili. Avstrijski dvor se je nastanil v deželnem dvorcu.

Prihod ruskega carja je bil napovedan na nedeljo, dne 7. januarja. Popoldne se je v uniformi avstrijskega polkovnika pripeljal po cesti od Save sem. Sedel je v odprtem vozu, v katerega je bilo vpreženih šestero krasnih konj. Ob cesti so se gnetle množice ljudstva, ki so imperatorja širne Rusije burno pozdravljale. Izstopil je pred škofijo, kjer so ga pričakovali naš cesar, škof Avguštin (čigar gost je bil car), viceguverner grof Porzia in generali. Sprejem se je izvršil čisto po isti šabloni, po kateri se taki sprejemi tudi dandanes izvršujejo. Zatorej niti omeniti ni treba, da je sta-

la pred škofijo častna stotnija z zastavo, ki je navsezadnje defilirala. Car Aleksander je napravljaj na Ljubljance, posebno pa na Ljubljanke, ki so bile že od nekdaj na moško lepoto vnete, že pri sprejemu izreden vtisk. Bil je v istini nenavadne moške lepote in ž njo je tudi v beli Ljubljani zmedel srce in glavico marsikateri zakonski ženici, pa tudi marsikateri deklici.

Drugi dan po Aleksandrovem dohodu zjutraj ob osmih se je odpeljal Franc proti Vrhniki naproti kralju Ferdinandu – »allerhöchst Ihrem Schwiegervater«.

Na Vrhniki ga je pričakoval v hiši nekega Klemenčiča. Čakal je celo uro, preden se je pripeljal kralj obeh Sicilij. Došel je z velikim spremstvom; spremljal ga je tudi ljubljanski guverner grof Spork, ki se je bil Ferdinandu do Vipave naproti peljal. Po polurnem odpočitku sta se odpeljala vladarja v enem vozu skupaj proti Ljubljani, kamor sta dospela ob eni uri. »Laibacher Zeitung« poroča:

»Častitljivi kraljevi starček je bil v Gosposkih ulicah, kjer mu je bilo pripravljeno stanovanje in kjer so ga tukajšnji gospod guverner, zapovedajoči gospod general in visokočastiti gospod škof ob stopnicah sprejeli, pri izstopu iz voza pozdravljen z živio (›mit einem Lebehoch‹).« Stanoval je pri gospe Mariji Lepušičevi, ki je bila lastnica sedanje – če se ne motimo – Gerlizyjeve hiše. »Častitljivi kraljevi starček« – star je bil skoraj sedemdeset let – je prišel jako nerad na kongres. Imel je polno skrbi, bodisi radi prestola, bodisi radi lastne obitelji. Znal je, da prihaja v kroge, ki ga niso ljubili. Tudi »gospod brat in visokočislani zet« mu ni bil posebno mil. Bili so časi, ko cesar Franc ni hotel sprejeti niti pisem, katera mu je pisalo napolitansko veličanstvo! Najbrž zategadelj ne, ker se je bil kraljevi starček, dasi samo na »levo roko« – zopet poročil z žensko, ki ji je pridela priimek vojvodinje po majhnem siciljanskem mestecu v sirakuškem okraju. Žalosten je odhajal od doma, ker je vse kazalo, da niti ljubljene soproge ne bo smel vzeti s sabo. Brez nje je prišel v Ljubljano, a brez nje zdržati ni mogel! Dne 29. januarja je prišla gospa Floridija za njim in ostala pri njem do 27. februarja. Stanovanje so ji odkazali v sosednji, sedaj Pongračevi hiši, ter so na Lepušičevem hodniku izbili posebna vrata, da je stari Ferdinand, kadar je hotel k svoji soprogi, prišel k njej, ne da bi mu bilo treba laziti po kakih stopnicah. Slutnje, ki so morale kralja iz Neaplja, so bile utemeljene. Knez Metternich, dasi skoz in skoz absolutist in monarhist, ga je – skoraj bi rekli – vprav zaničeval. Čujmo, kako piše o ubogem Ferdinandu v svojem dnevniku: »Že vdrugič me je doletela naloga, da ga zopet spravim pokonci, ker ima žalostno navado, zmeraj zopet pasti. Je pač obilo kraljev, ki so vere, da je prestol samo fotelj, na katerem se prijetno zaspi. V letu 1821 pa je tak spalni stol prav nepripraven in le slabo z žimo natrpan.« Za državnega in konferenčnega ministra tedanje Avstrije je taka pisava gotovo nekaj posebnega!

Vzlic vsemu temu je Ferdinand v ljubljanskem spominu dalje časa živel nego Metternich ali pa ruski Aleksander. Takratna Ljubljana se je štela za zelo pobožno. Vsaj na zunaj. Ženstvo je bilo v tem pogledu še dosti bolj prismojeno, nego je danes. Skoraj vsako nedeljo, če je bilo količkaj vremena, se je hodilo na božja pota. To nedeljo na Dobrovo, prihodnjo k sv. Roku v Dravljje in potem zopet na Rožnik. Veliko je bilo navidezne molitve in obilo rožljanja rožnih vencev. Če je škof v škofijski cerkvi sam pridigal, je bil to pripetljaj, o katerem se je mesec dni govorilo. Nad vse imeniten je bil frančiškanski pridigar pater Felicijan in vse ljubljanske mamke so ga nosile na svojih jezikih. Na tihem se je pa tudi dosti grešilo, a kaj takega se ni zamerilo, samo da se je spretno prikrivalo, tako da tajne pregrehe ni vsak opazil. Na tem polju je bilo tedanje meščanstvo jako tolerantno. Zahtevalo se je le, da se očitno ne počenja kaj pregrešnega. Vsled tega je zašel kralj Ferdinand s svojo vojvodinjo v pravo sršenovo gnezdo. Ko so Miklavžu Čeljustniku iz Trnovega pravili, da je kralj poročen na levo roko, se je oblastno odrezal: »Kaj, na levo roko? Recite raje na levo nogo! Jaz že vem, kako je. Tako jo ima! Boste meni peli!«

In vsa Ljubljana se je postavila na stališče Miklavža Čeljustnika. Nihče ni hotel verjeti, da je kralj res oženjen. Predvsem se je togotilo ženstvo: tako očitno živeti s svojo –, to vendar ne gre!

Še dolgo časa po kongresu, ko je bilo drugo že vse pozabljeno, so pobožne Ljubljancanke govorile o grdem laškem kralju, ki je bil tako debel, da ni mogel po stopnicah hoditi, da so ga morali strežaji po njih nositi, in ki je pustil na Lepušičevem »ganku« zid prebiti, samo da je mogel zahajati k svoji b-.

Dne 10. januarja popoldne je dospela nadvojvodinja Klementina, princesinja salernska, hči našega cesarja in soproga princa salernskega, drugega sina kralja Ferdinanda. Postala je pri kralju obeh Sicilij – »der jedoch der geliebte Schwiegertochter sogleich zu ihrem erhabenen Vater, dem Kaiser von Oesterreich, in die Burg begleitete«. (Laib. Zeit.)

Tri dni pozneje se je pripeljal Franc, vojvoda iz Modene, ter se nastanil v hiši grofa Vajkarta Turjaškega, št. 202 na Nemškem trgu.

S tem smo našli vse člane vladajočih rodbin, ki so se zbrali do 30. januarja v našem stolnem mestu. Samo ob sebi se ume, da so imeli s sabo obilo spremstva. Istotako je umevno, da so države, katerih suvereni niso prišli, odposlale svoje posebne zastopnike, ki so tudi mnogo spremstva imeli s sabo. Zastopane so bile: Velika Britanija, Francija, Prusija, Sardinija, Toskana, Portugalska, Hanoveranska, Hesensko-Kaselska in Danska. Ker je rimski papež tudi takrat že lovil po vsaki juhi svoj majaronček, je odposlal na ljubljanski kongres svojega posebnega zastopnika. Bil je to legat iz Bologne, markeze Spina; stanoval je v hiši št. 269 v Špitalskih ulicah.

Razgrnili smo tako zgodovinsko ozadje, pričnimo torej z božjo pomočjo svojo pripoved, ki se bode vršila pred tem ozadjem.

V torek, dne 30. januarja, je bilo krasno jutro v Ljubljani. Dasi pozimi, ni bilo snega, in sonce je sijalo tako, da je proti poldne kazal termometer osem stopinj nad ničlo. Bilo je pravo kongresno vreme, kakor so se izražali Ljubljancanje, ki so Bogu hvalo dajali za kongres in za lepo vreme. Okrog enajstih je bila vsa Ljubljana pokonci, in množice, ki so bile deloma iz okolice privrele, so obrabljale tisti široki prostor, kateremu pravimo danes »Zvezda«. Te »Zvezde« pa Ljubljancanje takrat še niso imeli, imeli pa so obširen Kapucinski trg, ki so ga, kakor znano, šele par let pozneje »v podobi zvezde« obsadili z drevjem. Ker je bil Kapucinski trg jako obširen, je bil zato pripraven za vojaške predstave. Na ta dan je bila napovedana vojaška parada in ta je spravila pokonci mesto in okolico. Vse je privrelo, da bi gledalo cesarje, kralje, vojvode in druge veljake. Nasavski polk, ki je bival tedaj v ljubljanski posadki, je dobil povelje, da mu je odriniti v Italijo pod Frimonta, ki je zapovedoval znanemu vojaškemu izprehodu v kraljestvo obeh Sicilij. Namesto njega se je odredil v Ljubljano del c. kr. polka Beaulieu in pa bataljon slujinskih graničarjev. Vse to vojaštvo, ono, ki je odhajalo, in ono, ki je bilo na novo došlo, se je zbiralo počasi na Kapucinskem trgu. Za naše čase bi bila to neznatna pehota, štela je komaj 3000 mož. Ali tedaj, ko Avstrija ni imela niti 60 pehotnih polkov, je bilo to že nekaj; vsaj občinstvu je zbrana vojaška moč prav zelo imponirala. Da bi ta vojaška sila danes v naši »Zvezdi« nastopila, bi se ji najbrže vse smejalo. In prav malo bi jih bilo, ki bi se zavedali, da so to nekdanji c. kr. vojščaki. Koliko pa jih je, ki dandanes vedo, kako uniformo je nosila cesarska linija v letu 1821? C. kr. pehota iz kongresnega leta je bila okorna, neokretna, bila je masa, ki se je s težavo in le polagoma pomikala. Moštvo v belih frakih, obvito z jermeni, obloženo z velikimi tornistri, na glavi pa s čakami, podobnimi loncem, ki so bili v sredi ožji nego zgoraj in spodaj in ki so imeli lepo težo! Tudi oficirji niso bili mnogo gracioznejši, tudi ti so nosili težke, neprestano glavobolje povzročajoče čake, na katerih je čepela vojaška »roža«. Sabelj tedaj še niso imeli, pač pa tako imenovane »degne«. Graničarji se od navadne infanterije niso dosti razlikovali; njih fraki so bili rjavkasti, a moštvo je prav rado po hrvaško klelo. Kakor smo rekli, če bi tako voja-